

17.

Témakör: A retorika alapjai

Tétel: A retorika mint a meggyőzés művelete a gondolatközlésben

Néhány gondolat a retorikáról

A retorika:

— szónoklattan, ékesszólás;

— az értekező prózai írásművek szerkezetét, műfajait tárgyaló tantárgy;

— hatásosan csoportosított érvek, gondolatok szónoki előadása.

Az értekező prózai írásművek klasszikus retorikából ismert szerkezete a következő elemeket tartalmazza:

Az érvelő szöveg felépítése:

- Bevezetés (jóindulat megnyerése, figyelemfelkeltés, téma megjelölése, megértés előkészítése, a kifejtés menetének a vázlata.)
- Tétel megfogalmazása.
- Részletezés (példák, kitérők)
- Bizonyítás vagy: Cáfolás.
- Befejezés (összegzés, kitekintés, érzelmi zárás).

Napjainkban megnőtt az érdeklődés a retorikai ismeretek iránt (középiskolai tananyag lett), hiszen a demokratikus társadalmak jellemzője a nyilvánosság megnövekedett szerepe, és érték az emberek jó kommunikatív készsége.

Az érvelő típusú szöveg alapját a klasszikus retorikából ismert szónoki beszéd szerkezete adja. Az érvelő szöveg bevezetésre, elbeszélésre, részletezésre, bizonyításra, cáfolásra és befejezésre bontható.

Bevezetés - érzelmekre hat

- Jóindulat megnyerése (megszólítjuk a hallgatóságot, magasztolás)
- Figyelemfelkeltés! (téma újdonsága, újszerűsége, téma fontossága, újszerű megközelítés)
- Téma megjelölése, megértés előkészítése (fontosabb helyszínek, alakok, elemzési pontok)
- Kifejtés menetének vázlata
- Források

Elbeszélés

- Az érvelés vagy a beszéd fő gondolatának rövid ismertetése (röviden, tömören kifejtés a tételmondatot, az érvelés magja)
- Erre épülnek a további beszédrészek

Részletezés

- Tételmondat részletezése, példákkal való alátámasztása, kifejtése
- Lehet kitérőt tenni (történet, személyes élmény)

Bizonyítás - a legfontosabb rész

- Érvek kifejtése, tételmondat érvekkel való alátámasztása
- Álláspontunk igazságának bizonyítása (jelekből, tényekből, példákból alkotunk érveket, következtetéseket fogalmazzunk meg)

Cáfolás

- Az ellentétes tábor érveit is meg kell cáfolni

Befejezés - az értelmezésben segít

- Érzelmekkel hatni az olvasóra, hallgatóra

- Kapcsolódjon az érvelés többi részéhez
- Megismételheti, összegezheti az eddig elmondott gondolatokat
- Kiegészítheti egy jövőre utaló kitekintés
- Utolsó, leghatásosabb érv bevetése
- Olvasók ismételt megszólítása, kérdés feltevése